

KANGASALAN KAUPUNGIN LAUSUNTO

Tämä lausunto on Kangasalan opetuspalveluiden ja Kangasalan kaupungin sivistyslautakunnan näkemys hallituksen esityksestä oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan, jonka mukaan oppivelvollisuusikää korotetaan 18 ikävuoteen. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen ja kehittää toisen asteen valmistavia koulutuksia sekä nivelvaiheen ohjausta. Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää toisen asteen maksuttomuutta.

Kangasalan näkemyksen mukaan oppivelvollisuuslain voimaan tulon aikataulu on epärealistinen huomioiden vallitsevat poikkeusolot sekä kuntien toiminnan ja talouden kiristyneen tilanteen. Tämän hetkessä tilanteessa kunnille ei pitäisi määrätä lisätehtäviä. Ehdotamme, että mikäli hallitus kuitenkin päättää viedä oppivelvollisuuslain ja siihen liittyvät muut muutokset eduskunnalle, voisi laki tulla voimaan aikaisintaan 1.8.2022.

Jotta koulupudokkuutta voitaisiin paremmin ehkäistä ja taata useammalle myös toisen asteen koulutus, tulisi resursseja suunnata varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen tukitoimiin sekä kokonaisvaltaisemmin lapsiperheiden tukemiseen. Riskit pudokkuudelle ovat nähtävissä jo varhaisessa vaiheessa oppimispolkua. Näin ollen erityisesti panostukset varhaiskasvatukseen ja esi- ja alkuopetukseen sekä oppilaiden ohjaukseen nivelvaiheissa tuottaisivat parempaa tulosta kuin oppivelvollisuusiän nostaminen. Myös moniammatillisen yhteistyön vahvistamiseen kohdistuvat toimenpiteet auttavat tiivistämään tukiverkkoa, jonka pudokkuusvaarassa olevat tarvitsevat. Tärkeää olisi myös huomioida tiedonkulku oppilaitosten ja viranomaisten välillä sekä riittävä resursointi.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan alueellisten erojen olevan suuria erityisopetuksen oppilaiden osallistumisessa toisen asteen opintoihin ja oppilaat ovat näin eriarvoisessa asemassa. Tutkimuksessa on lisäksi viitteitä siitä, että merkittävä osa tehostettua ja erityistä tukea saaneista oppilaista jää hyväksymättä toisen asteen opintoihin yhdeksättä luokkaa seuraavan syksyn alussa. Myös tämä seikka korostaa jo varhaisemmin annettavan tuen ja ohjauksen merkitystä. Hallituksen esityksessä hakeutumiselvelollisuutta sekä ehdotettua uutta lakia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta voidaan pitää myönteisenä uudistuksena, mutta ne olisi toteutettavissa myös ilman oppivelvollisuusiän nostamista.

Lukiokoulutuksen seudullisesta tilannekuvasta käy selville, että Tampereen kaupunkiseudulla lukion lukuvuoden 2018 - 2019 aikana keskeyttäneitä oli keskimäärin 2,5 prosenttia lukioiden ilmoitetusta opiskelijamäärästä. Lukion keskeyttäneitä, jotka eivät jatka missään toisessa koulutuksessa, oli ilmoitetusta kokonaismäärästä lukuvuonna 2018 - 2019 noin 0,1 prosenttia. Lukion keskeyttämiseen vaikuttaneita syitä voidaan kaupunkiseudun lukioissa eritellä seuraavasti: siirtyminen toiseen lukioon, muutto takaisin kotipaikkakunnalle tai ulkomaille, mielenterveysongelmat ja armeijan aloittaminen. Edellä kuvattuun tietoon perustuen voidaan todeta, että nyt valmisteilla olevalla uuden lainsäädännön todellinen vaikutus kohdentuu suhteellisen pienelle joukolla nuoria. Näin ollen näemme vaikuttavampana kehittää seudullisia ja paikallisia toimintamalleja nuorien ohjaamiseen ja tukemiseen perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Ratkaisut ovat joka tapauksessa yksilöllisiä ottaen huomioon nuorten kokonaistilanteen.

Esitetyllä uudistuksella on merkittäviä kustannusvaikutuksia kunnille samaan aikaan, kun kuntatalous on kiristynyt ja kiristymässä. Kuluva ja tulevien vuosien ennuste on merkittävästi alijäämäinen johtuen koronapandemian negatiivisista talousvaikutuksista erityisesti kuntien verotulojen kehitykseen. Lisäksi kuntia rasittaa väestörakenteen muutoksesta johtuva sosiaali- ja terveystalouden kasvu. Yksin koronapandemian taloutta heikentävien vaikutusten arvioidaan olevan Kangasalle vuonna 2020 noin 6 miljoonaa euroa. Mukaan on laskettu jo kaupungin samaa 5.4 miljoonan euron lisävaltionosuus, mutta ei tulevaa erikoissairaanhoidon alijäämää. Summa kasvaa siis vielä merkittävästi. Tätä vajetta tullaan kuromaan kokoon seuraavien vuosien aikana, joten uusiin menokohteisiin ei ole varaa. Talouden

tasapainotusvaateiden edessä on entistä tärkeämpää kohdentaa resurssit vaikuttavasti kuntien nykyisten tehtävien turvaamiseksi.

Oppivelvollisuuden laajentaminen 18-vuotiaaksi asti tuo automaattisesti opiskelijalle oikeuden perustuslain mukaiseen maksuttomaan opetukseen. Voidaan kysyä, onko esitetty oppivelvollisuuden laajentaminen oikeasuhtainen ja saavutetaanko tällä muutoksella sille asetetut tavoitteet. Toinen aste on jo nyt maksutonta, jos huomioon ei oteta lukiokoulutuksen oppimateriaaleja sekä ammatillisen perustutkintokoulutuksen sellaisia oppimateriaaleja ja tarvikkeita, jotka koulutuksen päätyttyä jäävät opiskelijalle. Viimeksi mainituista voidaan periä maksu. Koulutuksen nykymuotoisen maksullisuuden ja koulutusten keskeytysten välillä ei myöskään ole korrelaatiota.

Uudistuksen toteuttamisen kustannukset on aliarvioitu ja erityisesti tämä koskee koulukuljetuksia, oppimateriaaleja sekä ohjauksen ja tuen järjestämistä. Huomioitava on myös se, että uudistuksella ollaan synnyttämässä pysyviä lisäkustannuksia kunnille sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille.

Kangasalla 12.6.2020

Merja Lehtonen
Opetuspäällikkö

Kati Halonen
Hyvinvointijohtaja